SIFATLARIN ÜSTÜNLÜK DERECELERİ

İSM-İ TAFDÎL

اِسْمُ التَّفْضيل

	Karşılaştırma		
En Üstün	Daha Üstün	Üstün	
أَفْعَلُ	أَفْعَلُ مِنْ	Sıfat	Eril
أَفْعَلُ	أَفْعَلُ مِنْ	Sıfat	Dişil

İki varlığın belli bir nitelik yönünden karşılaştırılmasında veya bir varlığın belli bir nitelikte en üstün olduğunun ifadesinde kullanılan yapıya "ism-i tafdîl" denir. İsm-i tafdîl için genellikle sulâsî fiilden eril için أَفْعَلُ, dişil için فُعْلى kalıbında türemiş sıfat isimler kullanılır. Karşılaştırma için أَفْعَلُ kalıbında türetilmiş sıfat مِنْ harf-i ceri ile birlikte kullanılır. أَفْعَلُ ve فُعْلى yapıları "en …"; أَفْعَلُ مِنْ… yapısı ise "…den daha" anlamı ifade eder.

İsm-i tafdîllere örnek olarak aşağıdaki tablo verilebilir.

EN ÜSTÜN	DAHA ÜSTÜN	SIFAT
أَكْبَرُ en büyük	أَكْبَرُ مِنْ… …den daha büyük	كَبيرٌ büyük
أَصْغَرُ en küçük	أَصْغَرُ مِنْ… …den daha küçük	صَغيرٌ küçük
أَسْهَلُ en kolay	أَسْهَلُ مِنْ… …den daha kolay	سَهْلٌ kolay
أَطْوَلُ en uzun	أَطْوَلُ مِنْ… …den daha uzun	طَويلٌ uzun
أَجْمَلُ en güzel	أَجْمَلُ مِنْ… …den daha güzel	جَميلٌ güzel
أَفْقَرُ en fakir	أَفْقَرُ مِنْ… …den daha fakir	فَقيرٌ fakir
أَغْنى en zengin	أَغْنى مِنْ… …den daha zengin	غَنِيٌّ zengin
أَقْوى en güçlü	أَقْوى مِنْ… …den daha güçlü	قَوِيٌّ güçlü
أَحْلى en tatlı	أَحْلى مِنْ… …den daha tatlı	حُلْوٌ tatlı
أَرْفَعُ en yüksek	أَرْفَعُ مِنْ… …den daha yüksek	رَفيعٌ yüksek

Şimdi örnek cümlelerle yapıyı daha iyi kavrayalım:

المَدِينَةُ أَكْبَرُ مِنَ القَرْيَةِ. (Şehir köyden daha büyüktür.)

الشَّارِعُ أَوْسَعُ مِنَ الزُّقَاقِ. (Cadde sokaktan daha geniştir.)

نَحْنُ أَقْوى مِنْكُمْ.
Biz sizden daha güçlüyüz.

أنا أَطْوَلُ مِنْكِ.
Ben senden daha uzunum.

الطَّائِرَةُ أَسْرَعُ مِنَ الحافِلَةِ.
Uçak otobüsten daha hızlıdır.

أَنْتِ أَصْبَرُ مِنِّي.
Sen benden daha sabırlısın.

Bakara sûresi 217. ayet-i kerimesinde ism-i tafdîl’e örnek bulunmaktadır:

﴿الفِتْنَةُ أَكْبَرُ مِنْ القَتْلِ.﴾ (Fitne öldürmekten daha büyüktür.)

Yukarıdaki örnekler, karşılaştırmalı sıfat türünden örneklerdi. Aşağıdaki örnekleri inceleyelim:

1- اللهُ أكبرُ. (Allah en büyüktür.)

2- أنا الوَلَدُ الأكبرُ في الأُسْرَةِ. (Ben ailedeki en büyük erkek çocuğum.)

3- أنا البنتُ الصُّغْرَى في الأُسْرَةِ. (Ben ailedeki en küçük kız çocuğuyum.)

4- هذه أكبرُ مُصِيبةٍ عِشْتُها في حَيَاتِي. (Bu, hayatımda yaşadığım en büyük musibettir.)

5- هذه أحْسَنُ قِصَّةٍ قَرَأْتُها في حَيَاتِي. (Bu, hayatımda okuduğum en güzel hikâye.)

6- هي أجْمَلُ فَتاةٍ رأَيْتُها في حَيَاتِي. (O, hayatımda gördüğüm en güzel kız.)

7- هُوَ أَرْوَعُ فِيلْمٍ شَاهَدْتُه في حَيَاتِي. (O, hayatımda izlediğim en harika film.)

8- كانتْ جَدَّتِي تَقْرَأُ عَلَيَّ أَحْسَنَ القِصَصِ.
(Ninem bana hikâyelerin en güzelini (en güzel hikâyeleri) okuyordu.)

9- رَفَعَنِي رَبِّي إلى أَعْلَى الدَّرَجَاتِ.
(Rabbim beni mevkilerin en yükseğine (en yüksek mevkilere) çıkardı.)

10- دَرَسْتُ في أحْسَنِ الْمَدَارِسِ في تُرْكِيا.
(Türkiye’deki okulların en iyisinde (en iyi okullarda) okudum.)

Yukarıdaki cümleleri ism-i tafdîllerin kullanılış biçimleri açısından inceleyelim. 1 numaralı cümlede ism-i tafdîl, mubtedânın haberi olarak kullanılmıştır. 2 ve 3 numaralı cümlelerdeki ism-i tafdîller, kendilerinden önceki isimlerin sıfatı durumundadırlar; mevsûflarına tam anlamıyla uyum göstermişlerdir ve onları “en büyük” ve “en küçük” olarak nitelemişlerdir.

4-7 numaralı cümlelerde ism-i tafdîller mubtedanın haberidirler. Dikkat edileceği üzere bu cümlelerde her bir ism-i tafdîl, kendisinden sonraki tekil ve belirsiz bir tamlayana (muzâfun ileyhe) muzâf olmuştur ve böylece “en büyük musibet”, “en güzel hikâye”, “en güzel kız”, “en harika film” anlamı oluşmuştur.

8-10 numaralı cümlelerde ism-i tafdîlller, bir önceki gruptakinden farklı olarak, çoğul ve belirli bir tamlayana muzâf olmuşlardır. Bu durumdaki ism-i tafdîl, çoğul olan tamlayanını niteleyici bir şekilde “en güzel hikâyeler”, “en yüksek mevkiler”, “en iyi okullar” biçiminde anlam oluşturabileceği gibi, yapıya uyumlu bir biçimde “hikâyelerin en güzeli”, “mevkilerin en yükseği”, “okulların en iyisi” biçiminde bir anlam oluşturmaya da elverişlidir.

جَبَلُ أغري (أرارات) أعْلى جَبَلٍ في تُرْكِيا.
Ağrı dağı Türkiye'nin en yüksek dağıdır.

بُحَيْرَةُ وان أَكْبَرُ بُحَيْرَةٍ في تُرْكِيا.
Van gölü Türkiye'nin en büyük gölüdür.

أمِّي مِنْ أجْمَلِ الأُمَّهاتِ في العالَمِ.
Annem dünyanın en güzel annelerindendir.

Öğrenme Çıktısı

3 Arapçada iki varlığın belli bir nitelik yönünden karşılaştırılmasında veya bir varlığın belli bir nitelikte en üstün olduğunun ifadesinde kullanılan ism-i tafdîl yapısını tanıyabilme

Araştır/ Tekrarla 3

Tabloda verilen ismi-tafdîl örneklerini defterlerinize yazınız ve beş tanesini örnek cümle içinde kullanınız.

İlişkilendir/ Karşılaştır

Kur'ân-ı Kerîm'in "Câsiye Sûresi" 26, "Tâhâ Suresi" 68. ayet-i kerîmelerinde geçen ism-i tafdîlleri tespit ediniz.

Anlat/ Paylaş

Arkadaşlarınızla birbirinize ism-i tafdîl içeren sorular sorunuz ve bu soruları cevaplamaya çalışınız. Örneğin; "En başarılı öğrenci kimdir?", "Okuduğun en güzel kitap hangisidir?" gibi.